
Editör

Prof. Dr. Ramazan Adıbelli

DİNLER TARİHİ

Yazarlar

Prof. Dr. Durmuş Arık
Prof. Dr. Hayreddin Kızıl
Doç. Dr. Azize Uygun
Doç. Dr. İsmet Eşmeli
Doç. Dr. M. Osman Karatosun
Dr. Öğr. Üyesi Aliya Mutallimova
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Akıncı Ambaroğlu
Dr. Öğr. Üyesi Hatice Arslan
Dr. Öğr. Üyesi Kenan Karagöz
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Masatoğlu
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Mekin Meçin
Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Güngör
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Göregen
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Kıranathoğlu
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Şengil
Dr. Öğr. Üyesi Osman Eraslan
Dr. Öğr. Üyesi Rabia Mert
Dr. Öğr. Üyesi Rukiye Aysun İnan
Dr. Öğr. Üyesi Salih Çinpolat
Dr. Öğr. Üyesi Saliha Esen
Arş. Gör. Dr. İbrahim Korhan
Arş. Gör. Merve Yetim
Arş. Gör. Hacer Gergin

Dinler Tarihi

Editör : Prof. Dr. Ramazan Adıbelli

ISBN : 978-625-6549-01-2
Baskı : Assum Basım ve Mücellit
Basım Sayısı : 1. Baskı, 2023

©Tüm Hakları Saklıdır. Bu kitabın bütün hakları Lisans Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Kitapta yer alan bölümlerin sorumluluğu yazarlarına aittir

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Adıbelli, Ramazan

Dinler Tarihi / *Editör* : Ramazan Adıbelli

1. Basım. XVI + 576 s. 16x23,5 cm. Kaynakça var, dizin yok.

ISBN : 978-625-6549-01-2

1. Dinler Tarihi, 2. İnançlar, 3. Dinlerarası İlişkiler

Lisans Yayıncılık

Tahtakale Mah. Hicret Sokak No:8/A

Avcılar-İSTANBUL

Tel: 0212 619 18 38

e-posta : lisans@lisansyayincilik.com.tr

www.lisansyayincilik.com.tr

Dinler Tarihi

Editör:

Ramazan Adıbelli / *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

Bölmeler ve Yazarlar

1.Bölüm:

Hatice Arslan / *Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

2.Bölüm:

Mustafa Göregen / *Karabük Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

Hacer Gergin / *Karabük Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

3.Bölüm:

Muhammed Güngör / *Kırkkale Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi*

4.Bölüm:

Rukiye Aysun İnan / *Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

5.Bölüm:

Mustafa Şengil / *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi*

6.Bölüm:

Durmuş Arık / *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

7.Bölüm:

Merve Yetim / *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

8.Bölüm:

Merve Yetim / *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

9.Bölüm:

Osman Eraslan / *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

10.Bölüm:

İbrahim Korhan / *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

11.Bölüm:

Kenan Karagöz / *Düzce Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

12.Bölüm:

Azize Uygun / *S. Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

13.Bölüm:

Salih Çinpolat / *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi*

14.Bölüm:

Hayreddin Kızıl / *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

15.Bölüm:

Mehmet Mekin Meçin / *Batman Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi*

16.Bölüm:

Mehmet Masatoğlu / *Iğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

17.Bölüm:

Mehmet Masatoğlu / *Iğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

18.Bölüm:

Saliha Esen / *Uşak Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi*

19.Bölüm:

Mustafa Kıranathoğlu / *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi*

20.Bölüm:

M. Osman Karatosun / *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi*

21.Bölüm:

Ayşe Akıncı Ambaroğlu / *Akdeniz Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

22.Bölüm:

Rabia Mert / *Sinop Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

23.Bölüm:

Aliya Mutallimova / *Yozgat Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

24.Bölüm:

İsmet Eşmelim / *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

ÖNSÖZ

Son yirmi yılda ülkemizde diğer alanlarda olduğu gibi Dinler Tarihi alanında büyük bir ilerleme kaydedilmektedir. Bu alanda yazılan makalelerin, kitapların ve yapılan araştırmaların hızlı bir şekilde artış göstermesi, İlahiyat/İslamî İlimler fakültelerinin artışıyla büyük ölçüde paralellik göstermektedir. Elinizdeki bu kitapla, Dinler Tarihi alanında kaleme alınan kapsayıcı eserlere bir yenisini eklenmiştir. Çeşitli üniversitelerde görev yapan ve her biri kendi alanında uzman olan akademisyenler tarafından hazırlanan konular Dinler Tarihi-ne şümullü bir bakış açısı sunacak şekilde düzenlenmiştir.

İnsanlık tarihinin en önemli kurumlarından biri olan din olgusuna doğal süreciyle yani kronolojik açıdan yaklaşmanın daha isabetli olacağı düşünülerek Dinler Tarihinin bir disiplin olarak mahiyeti ve kendine has perspektifi üzerinde durulduktan sonra kitabın temel konusu ve ortak kavram olan din fenomeninin neliği ve bu olguya yönelik geliştirilen farklı bakış açıları ana hatlarıyla anlatılmıştır. Kadim dinî gelenekler ve mitoloji konularından sonra İslam'ı ve Türk kültürünü tama manasıyla idrak edebilme gayesiyle İslam öncesi Arap dini ve geleneksel Türk dini konuları işlenmiştir. Devamında ise coğrafi taksimat esas alınarak sırasıyla Ortadoğu dinleri ve türevleri (Yahudilik, Hristiyanlık, İslam ve Bahailik, Sabîilik, Mecusilik, ve Maniheizm), Hint dinleri (Hinduizm, Budizm, Caynizm ve Sihizm), Çin dinleri (Konfüçyüsçülük ve Taoizm) ve Japonların millî dini olan Şintoizm'e yer verilmiştir. Bütün beşeri fenomenler gibi dinamik bir olgu olan dinî yapıların bu yönünü kitabın yeni dinî hareketler bölümünde görmek mümkündür. Son olarak, dinî bakış açıları insanların birbirlerine yönelik algılarını şekillendirdiği ve birbirlerine yönelik tutum ve davranışlarında belirleyici olması bakımından bu önemli konu, dinlerarası ilişkiler başlığı altında incelenmiştir.

Bölümler farklı yazarlar tarafından kaleme alındığı için üslup farklılıkları konuya bakış ve nüfuz açısından farklılıkların olması kaçınılmazdır. Bu farklılıklara rağmen esas alınan ortak ölçütler bilimsellik ve tarafsızlık ilkeleri olmuştur.

Bölüm yazarlarının belirlenmesi, koordinasyonun sağlanması ve kitabın planlandığı takvimde yayımlanması hususunda büyük gayret sarf eden Lisans Yayıncılık çalışanlarına teşekkür ediyorum.

Çalışmanın hem Dinler Tarihi alanında tahsil yapanlara hem de bu alana ilgi duyanlara faydalı olmasını diliyorum.

İstanbul, 2023

Editör
Prof. Dr. Ramazan ADIBELLİ

İÇİNDEKİLER

Önsöz	V
Bölüm 1 BİR DİSİPLİN OLARAK DİNLER TARİHİ / Hatice Arslan	1
1.1. Dinler Tarihi'nin Tanımı ve Karakteristik Özellikleri	1
1.2. Dinler Tarihi'nin Temel Konuları	2
1.3. Dinler Tarihi'nin Tarihçesi	3
1.3.1. Batı'da Dinler Tarihi	3
1.3.2. İslam Dünyasında ve Türkiye'de Dinler Tarihi	5
1.4. Dinler Tarihi'nde Yöntemsel Yaklaşımlar	7
1.4.1. Klasik Dönem	8
1.4.1.1. Tarihsel Mukayeseli Yaklaşım	8
1.4.1.2. Fenomenolojik Yaklaşım	11
1.4.2. Çağdaş Dönem	13
1.4.2.1. Yeni Mukayeseci Yaklaşım	13
1.4.2.2. Feminist Yaklaşım	14
1.4.2.3. Kognitif/ Bilişsel Yaklaşım	14
1.4.2.4. Analitik Yaklaşım	15
Kaynakça	16
Bölüm 2 DİNİ ANLAMAYA DOĞRU (Din Tanımları ve Dini Kaynağı Konusundaki Teoriler) / Mustafa Göregen - Hacer Gergin	19
2.1. Din Tanımları	19
2.1.1. Etimolojik ve Semantik Din Tanımlamaları	19
2.1.2. Özsel ve İşlevsel Din Tanımlamaları	21
2.1.2.1. İslam'da Din Tanımları	21
2.1.2.2. Batı'da Din Tanımları	22
2.3. Din Tasnifleri	24
2.3.1. İslam Bilginlerine Göre Din Tasnifleri	24
2.3.2. Batı'da Din Tasnifleri	25
2.4. Dinle İlgili Terimler	26
2.5. İslam'a Göre Dinin Kaynağı	28
2.6. Dinin Kaynağı Konusundaki Batılı Teoriler	28

2.6.1. Animizm	29
2.6.2. Animatizm (Preanimizm)	30
2.6.3. Atalar Kültü	31
2.6.4. Yüce Tanrı İnancı	32
2.6.5. Büyü	32
2.6.6. Totemizm	33
2.6.7. Kutsal	34
2.6.8. Naturizm	36
2.6.9. İlkel Tek Tanrıçılık (Urmonoteismus)	36
Kaynakça	36

Bölüm 3	
TARİH VE ARKEOLOJİ IŞIĞINDA İNSANLIĞIN KADİM DİNİ FORMLARI / Muhammed Güngör	
	41
3.1. Eski Yunan Dini	42
3.2. Eski Roma Dini	47
3.3. Eski Mısır Dini	49
3.4. Eski Mezopotamya Dinleri	54
3.5. Hitit Dini	57
Kaynakça	62

Bölüm 4	
MİTOLOJİ / Rukiye Aysun İnan	
	65
4.1. Mit, Efsane ve Masal	65
4.2. Arkaik Yunan'da Mit	68
4.3. 19. Yüzyılda Batı'da Mit Düşüncesi	71
4.4. Fenomenolojik Açıdan Mit Kavramı	73
4.5. Mit Türleri	77
4.6. İnanan Açısından Kutsal Bir Anlatı Olarak Mitin Anlamı	80
Kaynakça	82

Bölüm 5	
İSLÂM ÖNCESİ ARAP DİNİ / Mustafa Şengil	
	85
5.1. Haniflik	87
5.2. Arap Politeizmi ve Paganizmi	88
5.3. Yıldız ve Gezegen Kültü	90
5.4. İbadet Anlayışı	91
5.5. Beytler (Put Evleri)	93
5.6. Yahudi ve Hıristiyanlarla İlişkiler	94
5.7. Cahiliye Kavramı	95
Kaynakça	98

Bölüm 6	
GELENEKSEL TÜRK DİNİ VE ŞAMANİZM / <i>Durmuş Arık</i>	
6.1. Eski Türklerde Dinin Adlandırılması	103
6.2. Geleneksel Türk Dini	105
6.2.1. Tanrı İnancı	105
6.2.2. Yer-Su İnancı	112
6.2.3. Atalar Kültü	117
6.2.4. Kozmoloji, Kozmogoni ve Dünyanın Sonu	119
6.2.5. İbadet	121
6.2.6. Cenaze Törenleri	123
6.2.7. Ahlak	124
6.3. Şamanlık (Kamlık)	127
Kaynakça	134

Bölüm 7	
YAHUDİLİK I / <i>Merve Yetim</i>	
7.1. Yahudi Kimliği	137
7.2. Anahatlarıyla Yahudi Tarihi	138
7.2.1. Atalar Dönemi (M.Ö. XVIII-XVI. Yüzyıllar)	139
7.2.2. Hz. Musa Dönemi (M.Ö. XIII. Yüzyıl)	140
7.2.3. Hâkimler ve Krallar Dönemi (M.Ö. XII-XI. Yüzyıllar)	141
7.2.4. I. Mabet Dönemi (M.Ö. X. yy. Ortaları – M.Ö. 586)	143
7.2.5. Babil Sürgünü (M.Ö. 586-M.Ö. 538)	144
7.2.6. II. Mabet Dönemi (M.Ö. 515-M.S. 70)	144
7.2.7. Hıristiyan Dünyasında Yahudiler	146
7.2.8. İslam Dünyasında Yahudiler	147
7.2.8.1. Asr-ı Saadette Yahudiler	148
7.2.8.2. Müslüman Memleketlerinde Yahudilerin Genel	148
7.3. Yahudiliğin İtikat Esasları	150
Kaynakça	154

Bölüm 8	
YAHUDİLİK II / <i>Merve Yetim</i>	
8.1. Yahudiliğin Kutsal Metinleri	155
8.1.1. Yazılı Vahiy	155
8.1.1.1. Tanah'ın Nüshaları	158
8.1.1.2. Yahudi Kutsal Metinlerinin Günümüze İntikali	159
8.1.2. Sözlü Vahiy	160
8.2. Yahudilikte Hizipleşme ve Mezhepler	163
8.2.1. Etnik ve Kültürel Zeminde Hizipleşme	163
8.2.2. Dini Zeminde Hizipleşme	165
8.2.2.1. Eski Çağ Mezhepleri	165

8.2.2.2. Orta Çağ Mezhepleri	168
8.2.2.3. Modern Çağ Mezhepleri	170
8.3. Yahudilikte İbadetler ve Dini Araç Gereçler	173
8.4. Yahudilikte Özel Günler, Bayramlar, Matemler	176
Kaynakça	179

Bölüm 9	
HIRİSTİYANLIK I / Osman Eraslan	
	181
9.1. Tarihsel Süreç	181
9.1.1. İncillerde İsa	181
9.1.2. Pavlus Dönemi	185
9.1.3. İlk Tartışmalar/İlk Gruplaşmalar	188
9.1.4. İlk Konsiller ve Tartışma Konuları	189
9.1.5. Doğu(Ortodoks)-Batı (Katolik) Kiliselerinin Ayrılık Nedenleri	191
9.1.6. Protestanlık Öncesi Batı Kilisesinde Yaşanan Gelişmeler	192
9.1.7. Protestanlığın Ortaya Çıkışı	195
9.2. Hıristiyan Mezhepleri	196
9.2.1. İlk Dönem Doğu Kiliseleri	196
9.2.1.1. Nesturi Kilisesi	197
9.2.1.2. Monofizit Kiliseler	197
9.2.1.3. Maruni Kilisesi	200
9.2.2. Ortodoks Mezhebi	200
9.2.3. Katolik Mezhebi	201
9.2.4. Protestan Mezhepleri	202
Yararlanılan Kaynaklar	204

Bölüm 10	
HIRİSTİYANLIK II / İbrahim Korhan	
	207
10.1. Kutsal Kitap	207
10.2. Tanrı İnancı	212
10.3. İbadet ve Mabet	215
10.4. Sakramentler	217
10.4.1. Vaftiz	219
10.4.2. Konfirmasyon	220
10.4.3. Evharistiya	221
10.4.4. Ruhban Takdisi	222
10.4.5. Evlilik	223
10.4.6. Tövbe	224
10.4.7. Hasta Yağı	224
10.5. Kutsal Günler, Bayramlar	225
Kaynakça	228

Bölüm 11	
İSLÂM / Kenan Karağöz	231
11.1. İslâm'ın Ortaya Çıkışı ve Yayılması	231
11.1.1. Hz. Muhammed Dönemi	232
11.1.2. Hz. Muhammed Sonrası Dönem	249
11.2. İman Esasları	253
11.3. İbadetler	258
11.4. İslam Mezhepleri	262
11.4.1. Fıkhî Mezhepler	262
11.4.1.1. Hanefî Mezhebi	263
11.4.1.2. Mâlikî Mezhebi	263
11.4.1.3. Şâfiî Mezhebi	264
11.4.1.4. Hanbelî Mezhebi	265
11.4.2. İtikâdî Mezhepler	266
Yararlanılan Kaynaklar	270

Bölüm 12	
BAHÂİLİK / Azize Uygun	273
12.1. Tarihsel Gelişim Süreci	274
12.1.1. Bâbilik (Seyyid Ali Muhammed)	276
12.1.2. Bahâilik (Mirza Hüseyin Ali) ve Sonrası	277
12.1.3. Bahâîlerin İdari Düzeni	278
12.2. İnançları	278
12.2.1. Allah İnanıcı	278
12.2.2. Peygamber İnanıcı	279
12.2.3. Melek İnanıcı	280
12.2.4. Kutsal Yazıları	280
12.2.5. Ahiret İnanıcı	282
12.3. Mabet ve İbadetleri	282
12.3.1. Abdest ve Namaz	283
12.3.2. Oruç	284
12.3.3. Kutsal Yerleri Ziyaret (Hac)	284
12.3.4. Zekât	285
12.3.5. Dua ve Tefekkür (Kutsal Âyetlerin Okunması)	285
12.3.6. Diğer Dini Hükümler, Sosyal Hayat	285
Kaynakça	288

Bölüm 13	
SABİİLİK / Salih Çinpolat	291
13.1. Sâbiiliğin Tarihi Süreci	291
13.2. İslam Kaynaklarında Sâbiîler	293
13.3. Sâbiiliğin Kutsal Metinleri	295

13.3.1. Yazılı Metinler	295
13.3.2. Sır Metinleri	296
13.4.. Sâbiîlikte Temel İnançlar	296
13.4.1. Düalist Âlem ve Tanrı	297
13.4.2. Evrenin ve İnsanın Yaratılışı	298
13.4.3. Kurtuluş Öğretisi ve Peygamberlik	299
13.4.4. Zaman Tasavvuru, Mesih ve Kıyamet	300
13.5. Sâbiîlikte Mabet, Din Adamı ve İbadetler	301
13.6. Sâbiîlikte Kutsal Gün ve Bayramlar	304
13.7. Sâbiîlikte Toplumsal ve Ahlaki Kurallar	304
Kaynakça	305

Bölüm 14 MECUSİLİK / Hayreddin Kızıl	307
---	------------

14.1. Tarihçe	308
14.1.1. Zerdüşt Dönemi	308
14.1.2. Zerdüşt Sonrası Dönem	309
14.2. Kutsal Metinler	311
14.2.1. Avesta	311
14.2.2. Pehlevice Metinler	313
14.3. Mecûsî İnanç Sistemi	314
14.3.1. Tanrı Anlayışı	314
14.3.2. Ölüm ve Ahiret ile İlgili İnançlar	317
14.3.3. Kurtarıcı Anlayışı	318
14.3.4. Ateş ve Ateşle İlgili İnançlar	319
14.4. Ahlaki İlkeler ve Temel İbadetler	320
14.4.1. Din Adamları, Dini Törenler ve Bayramlar	321
Kaynakça	324

Bölüm 15 MANİHEİZM / Mehmet Meğin Meçin	329
--	------------

15.1. Maniheizm	329
15.2. Mani	332
15.3. Maniheizm'in Tarihsel Gelişimi	333
15.4. Maniheizm'in Kutsal Metinleri	334
15.4.1. Hayat İncili	334
15.4.2. Hayat Hazinesi	335
15.4.3. Pragmateia (Risaleler)	339
15.4.4. Sırlar	340
15.4.5. Devler Kitabı	341
15.4.6. Mektuplar	341

15.4.7. Mezmurlar ve Dualar	342
Kaynakça	344

Bölüm 16	
HİNDUİZM / Mehmet Masatoğlu	
	347
16.1. Hinduizm'in Oluşum Tarihi	348
16.2. Hindu Kutsal Metinleri	353
16.2.1. Sruti (Vahye/İlhama Dayalı Eserler)	353
16.2.1.1. Vedalar	254
16.2.1.2. Brahmanalar	256
16.2.1.3. Aranyakalar	256
16.2.1.4. Upanişadlar	357
16.2.2. Smriti (İnsan Aklının Eseri Kitaplar)	358
16.3. Hindu Tanrı İnancı	359
16.4. Karma-Tenâsüh Öğretisi	361
16.5. Hindu Yoga Öğretisi	362
16.6. Hinduizm'e Göre Yaratılışı	365
16.6.1. Rigveda'da Yaratılış	365
16.6.2. Brahmanalar'da Yaratılış	367
16.6.3. Upanishadlar'da Yaratılış	368
16.7. Hindu Kast Anlayışı	269
16.8. Hinduizm'de İbadet	370
16.9. Başlıca Hindu Mezhepleri	373
Kaynakça	375

Bölüm 17	
BUDİZM / Mehmet Masatoğlu	
	377
17.1. Buda'nın Hayatı	377
17.2. Budizm Tarihi	380
17.2.1. Budist Konsiller	380
17.2.2. Budizm'in Hint Alt Kıtası Dışındaki Yayılışı	382
17.3. Budist Kutsal Metinleri	384
17.3.1. Pali Kanon	384
17.4. Budizm'in Öğretileri	386
17.4.1. Bağımlı Varoluş İlkesi (pratityasamutpada)	387
17.4.2. Dört Soylu Hakikat ve Sekiz Dilimli Yol	389
17.4.3. Budizm'de Karma Anlayışı	391
17.4.4. Nirvana	392
17.5. Budizm'de İbadet	393
17.5.1. İbadet Mekanları	393
17.5.2. Ferdi İbadet	395
17.5.2.1. Meditasyon	396

17.5.3. Toplu İbadet	397
17.5.3.1. Dini Günler ve Festivaller	397
17.5.3.2. Hac İbadeti	398
17.6. Budist Mezhepleri	399
17.6.1. Hinayana ve Mahayana	399
Kaynakça	402

Bölüm 18 CAYNİZM / <i>Saliha Esen</i>	403
--	------------

18.1. Tarihsel Gelişimi ve Yayılışı	403
18.2. Mezhepleri	406
18.3. Kutsal Metinleri	407
18.4. Temel Öğretileri	409
18.5. İbadetleri ve Uygulamaları	413
Kaynakça	421

Bölüm 19 SİHİZM / <i>Mustafa Kıranatlıoğlu</i>	423
---	------------

19.1. Tarihsel Gelişimi	423
19.1.1. Sihizm Öncesi Senkretik ve Reformik Hareketler	424
19.1.2. Guru Nanak ve Sihizmin Doğuşu	425
19.1.3. Gelişmesi ve Kurumsallaşması (On Guru)	428
19.2. İnanç ve Temel Öğretileri	434
19.2.1. Tanrı İnancı	435
19.2.2. Karma ve Reenkarnasyon	435
19.2.3. Kurtuluş Öğretisi	436
19.2.4. Dünyevi İllüzyon	437
19.3. Kutsal Kitap	437
19.4. Kardeşlik Teşkilatı: KHALSA	438
19.4.1. Beş K	439
19.5. Sih İbadet ve Uygulamaları	440
19.6. Tapınak	441
19.7. Gün ve Festivaller	444
19.8. Sembolleri	445
19.9. Sihizm ve İslam Karşılaştırması	446
Kaynakça	450

Bölüm 20 KONFÜÇYÜŞÇÜLÜK / <i>M. Osman Karatosun</i>	453
--	------------

20.1. Konfüçyüs'ün Hayatı	454
20.1.1. Konfüçyüs'ün Derlediği ve Yazdığı Eserler	456
20.1.2. Gök İnancı	459

20.1.3. Ahlak Sistemi	460
20.1.4. Mabed ve İbadet Anlayışı	461
20.1.5. Evren Anlayışı	461
Kaynakça	462

Bölüm 21	
TAOİZM / Ayşe Akıncı Ambaroğlu	465
21.1. Taoizm'in Kurucu Düşünürü Lao-Tzu	465
21.2. Taoizm'in Kurucu Metni <i>Tao Te Ching</i> ve Diğer Kutsal Metinler	465
21.3. İnanç ve Ritüeller	469
21.4. Taoizm'de Yorumlar	473
Kaynakça	474

Bölüm 22	
ŞİNTOİZM / Rabia Mert	475
22.1. Tarihsel Gelişimi	477
22.1.1. Şintoizm'in Ortaya Çıkışı	477
22.1.2. Edo Dönemi ve Meiji Restorasyonu	478
22.1.3. 1945'ten Günümüze	480
22.2. İnanç Esasları ve Temel Öğretileri	481
22.2.1. Tanrı İnancı	481
22.2.2. Kami	481
22.2.3. Mitolojik Anlatılarda Kâinat Tasavvurları	482
22.2.4. Kurtuluş Öğretisi	484
22.3. Kutsal Kitap	485
22.4. Şinto İbadet ve Uygulamaları	486
22.5. Tapınak	489
22.6. Hac Merkezleri	491
22.7. Gün ve Festivaller	492
22.8. Mezhepler	495
22.9. Semboller	495
Kaynakça	499

Bölüm 23	
YENİ DİNİ HAREKETLER / Aliya Mutallimova	501
23.1. Yeni Dini Hareketleri Nitelemek için Kullanılan Tabirler	502
23.2. Yeni Dini Hareketleri Tanımlama Problemi	503
23.3. Yeni Dini Hareketlerin Temel Özellikleri	506
23.4. Yeni Dini Hareketler ve Yaşayan Dünya Dinleri	508
23.5. Yeni Dini Hareketlerin Tasnifi	510
23.6. Yeni Dini Hareketlerin Lider ve Üye Profilleri	514
23.7. Yeni Dini Hareketlerde İbadet ve Ritüeller	521

23.8. Yeni Dini Hareketlerde Kutsal Kitap İnancı	525
23.9. Yeni Dini Hareketlerde Mehdi ve Mesih İnancı	527
23.10. Yeni Dini Hareketlerin Taraftar Kazanma Yöntemleri	528
23.11. Ülkemizde Faaliyet Yürüten Bazı Yeni Dini Hareketler	530
23.11.1. Osho Hareketi	530
23.11.2. Satanizm	532
23.11.3. Yehova'nın Şahitleri	534
Kaynakça	537

Bölüm 24	
DİNLER ARASI İLİŞKİLER	
(Dinlerin Diğer Din Mensuplarına Bakışları) / İsmet Eşmeli	
	541
24.1. Yahudilerin Diğer Dinlere ve Mensuplarına Bakışı	542
24.1.1. Yahudiliğin Hıristiyanlığa ve Hıristiyanlara Bakışı	545
24.1.2. Yahudiliğin İslam'a ve Müslümanlara Bakışı	547
24.2. Hıristiyanlığın Diğer Dinlere ve Mensuplarına Bakışı	549
24.2.1. Hıristiyanlığın Yahudiliğe ve Yahudilere Bakışı	550
24.2.2. Hıristiyanlığın İslam'a ve Müslümanlara Bakışı	553
24.2.3. Hıristiyanlığın Hinduizm'e Bakışı	556
24.2.4. Hıristiyanlığın Budizm'e Bakışı	558
24.3. İslam'ın Diğer Dinlere ve Mensuplarına Bakışı	560
24.3.1. Tevhid İnancı Açısından Yaklaşım	560
24.3.2. Peygamberlere İman Açısından Yaklaşım	562
24.3.3. Kitap İnancı Açısından Yaklaşım	564
24.3.4. Âhiret İnancı Açısından Yaklaşım	566
24.4. Hinduizm'in Diğer Dinlere ve Mensuplarına Bakışı	567
24.4.1. Hinduizm'in İslam'a ve Müslümanlara Bakışı	570
24.5. Budizm'in Diğer Dinlere ve Mensuplarına Bakışı	573
Kaynakça	575